

Asia: VN/2434/2018

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sisäisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuus koskee myös seurakuntia ja muita julkisen sektorin oikeushenkilöitä, joiden työ- tai virkasuhteessa olevien henkilöiden määrä on säännöllisesti vähintään 50 henkilöä. Kirkkohallitus toteaa, että seurakuntien ja seurakuntayhtymien ohella soveltamisalaan kuuluisivat muina julkisen sektorin oikeushenkilöinä myös kirkkohallitus/kirkon keskusrahasto sekä hiippakuntien tuomiokapitulit. Minkään hiippakunnan tuomiokapitulissa ei kuitenkaan tällä hetkellä työskentele työ- tai virkasuhteessa yli 50 henkilöä. Myös Kirkon Eläkerahasto olisi lakiluonnoksen 8 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan velvollinen perustamaan sisäisen ilmoituskanavan.

Hallituksen esityksen luonnoksen vaikutusarvioinneissa ei ole erikseen huomioitu seurakuntia tai seurakuntayhtymiä. Kirkkohallituksen arvion mukaan sisäisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuus tulisi koskemaan runsasta 70 seurakuntaa tai seurakuntayhtymää. Arvio on tehty joulukuun 2020 lukujen perusteella. Sisäisen ilmoituskanavan perustaminen ja hallinnointi tulee aiheuttamaan seurakunnille ja seurakuntayhtymille hallinnollista taakkaa ja viemään resursseja ns. perustyöstä.

Hallituksen esityksen 9 §:n perustelujen mukaan konserniyhtiöt voisivat perustaa konsernitasolla sisäisen ilmoituskanavan, joka on konserniyhtiöiden käytettävissä. Kirkkolain 7 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan seurakunnat voivat hoitaa asioitaan ja omaisuuttaan myös seurakuntayhtymänä niin kuin 11 luvussa säädetään. Ottaen huomioon lakiluonnoksen 9 §:n perustelut ja seurakuntayhtymälle kirkkolaisissa määritellyt tehtävät, tulisi seurakuntayhtymän voida perustaa konsernitasolla yhteinen ilmoituskanava, joka olisi yhtymään kuuluvien seurakuntien käytössä. Myös kirkkohallituksella ja kirkon eläkerahastolla tulisi olla mahdollisuus konsernitason sisäiseen

ilmoituskanavaan, sillä kirkkolain 22 luvun 2 §:n mukaan kirkkohallituksen tehtävänä on toimia kirkon eläkerahaston hallituksena.

Kirkkohallitus pitää luontevana, että keskitettynä ulkoisena ilmoituskanavana ja toimivaltaisena viranomaisena toimii valtioneuvoston oikeuskansleri, joka on jo tällä hetkellä yleinen valvontaviranomainen.

Kirkkohallitus on kiinnittänyt huomiota siihen, että ehdotetun lain yksityiskohtaiset perustelut ovat monin paikoin puutteellisia ja paikoin ehdotetun pykälän kanssa ristiriitaisia.

Eryteisesti: 2 § Soveltamisala. Miten arvioitte esitettyä soveltamisalaa? Puuttuuko mielestänne jokin keskeinen lainsäädännön ala soveltamisalasta? Mikä? Perustelkaa mielipiteenne.

Kirkkohallitus pitää hyvänä, että soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi myös pelkästään kansallisella perusteella säädettyyn lainsäädäntöön.

Ilmoittajan kannalta on oltava selvää, milloin hän saa suojaa ja milloin ei. Pykälässä viitattu lakiliite selventäneekin asiaa. Kirkkohallituksen näkemyksen mukaan olisi ollut hyvä, jos myös lakiliite olisi ollut mukana lausuntopyyntöns materiaaleissa. Liitteen puuttuessa soveltamisalasta ei ole mahdollista lausua täsmällisesti.

Ehdotetussa 5 §:ssä säädettäisiin poikkeuksista soveltamisalassa. Lakia ei pykälän 3 kohdan mukaan sovellettaisi tietoihin, jotka kuuluvat mainituissa laeissa säädettyjen salassapitovelvollisuuksien piiriin. Kirkkohallitus kiinnittää huomiota siihen, että kirkkolain 5 luvun 2 §:ssä on erityissäännös pappia ja lehtoria koskevasta rippisalaisuudesta.

Eryteisesti: Mikä laki mielestänne puuttuu soveltamisalasta?

Viittamme edellisen kohdan vastaukseen.

2 luku Ilmoittajan suojelun yleiset edellytykset ja ilmoittaminen

-

Eryteisesti: liittyykö toimintanne kannalta sisäisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuuteen ongelmia? Mitä? Perustelkaa mielipiteenne.

Lakiluonnoksen 8 §:n mukaan seurakunnat ja muut julkisen sektorin oikeushenkilöt sekä näiden omistuksessa tai määräysvallassa olevat oikeushenkilöt, joiden työ- tai virkasuhteessa olevien henkilöiden määrä on säännöllisesti vähintään 50 ovat velvollisia perustamaan ilmoituskanavan.

Kirkkohallitus kiinnittää huomiota lain 8 §:n perusteluihin, joissa 50 työntekijän raja on mainittu vain 2-kohdan eli yksityisen sektorin oikeushenkilöiden kohdalla ja 1-kohdan osalta (esim. seurakunnat) siitä ei mainita mitään. Selkeyden vuoksi 50 hengen raja tulisi näkyä myös perusteluissa, jolloin tulkinnanvaraisuutta asiasta ei jäisi.

Erityisesti: liittyykö toimintanne kannalta ulkoisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuuteen ongelmia? Mitä? Perustelkaa mielipiteenne.

-

3 luku Sisäisiin ja ulkoihin ilmoituksiin sovellettavat säännökset

-

Erityisesti: miten arvioisitte tietosuojaan liittyviä kysymyksiä (19 §:n salassapitovelvollisuus ja 20 §:n henkilötietojen käsittely)

Kirkkohallituksen näkemyksen mukaan laissa tulisi säätää selkeämmin ilmoitusten maksimisäilytysajasta ottaen huomioon sekä ilmoittajan, mahdollisen ilmoituksen kohteen että työnantajan oikeusturva.

4 luku Tietojen julkistaminen

-

5 luku Suojelutoimenpiteet

-

Erityisesti: miten arvioisitte esitettyä suojelun tasoa, onko se riittävä? Perustelkaa mielipiteenne.

-

6 luku Seuraamukset

Kirkkohallitus toteaa, että hyvitystä koskeva sääntely on epätäsmällistä ja tulkinta jäänee pitkälti oikeuskäytännön varaan.

2. Esitysluonnoksen vaikutusten arviointi/yleiset kommentit

-

2.1 Millaisia vaikutuksia esitetyllä lailla ennakoitte olevan toimintaanne?

Lain valmistelun yhteydessä vaikutuksia seurakuntiin ei ole tarkemmin selvitetty. On selvää, että laki tulee aiheuttamaan hallinnollista taakkaa ja kustannuksia niille seurakunnille ja muille tahoille, joiden tulee perustaa ilmoituskanava.

Kirkkohallituksen arvion mukaan sisäisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuus tulisi koskemaan kirkon keskushallinnon (ja Kirkon eläkerahaston) lisäksi runsasta 70 seurakuntaa tai seurakuntayhtymää.

2.2 Onko esityksessä tunnistettu toimintanne kannalta merkittävät vaikutukset? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

Katso edellinen vastaus.

2.3 Ovatko yksityisen sektorin yrityksiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

2.4 Ovatko valtion viranomaisiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

2.5 Ovat kuntiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

3. Muut huomiot. Mahdolliset muut huomionne ehdotetusta sääntelystä ja esityksistä.

-

Pihlaja Pirjo
Kirkkohallitus - Virastokollegio